

ALBERT SÁNDOR

NÉHÁNY JAVASLAT A PEDAGÓGUSKÉPZÉS MEGÚJÍTÁSÁRA

Az elmúlt hetekben látott napvilágot az Oktatás és Nevelés Fejlesztésének Nemzeti Programja. A *Tanuló Szlovákia* névre hallgató vitaanyag teljesen új filozófiával közelíti meg a 21. század iskoláját: a tananyag helyett a tanulóra, a tanítás helyett a tanulásra összpontosít. Ennek a filozófiának az alapjain teljes mértékben megváltozik a *tanári szerep*. A pedagógus a tananyag közvetítése helyett a diák önálló tanulásának szervezőjévé és segítőjévé válik. Mivel minden gyerek egy külön egyéniség, mindegyikhez másképpen kell viszonyulni, ezért a pedagógus feladata lesz a tanulás individualizációja is. A szülővel együttműködve ki kell dolgoznia a tanulóknak egyéni haladási terveit. El kell sajátítania és alkalmaznia kell az oktatás új szervezési formáit: a tananyag modulokba foglalását, a blokkosítást és a tanév szemeszterekre bontását. El kell sajátítania az újszerű oktatási módszereket és formákat: a problémamegoldó oktatást, a projekt módszert, a csoportos oktatást, az egyéni konzultációk módszerét, a team-oktatást stb. Számolnia kell a virtuális (on-line) oktatás térnyerésével és a napi gyakorlatba való bevezetésével.

Ma a tanító- és tanárképző karok nem készítik fel a pedagógusokat ezekre a szerepekre.

Jól felkészült és elhivatott pedagógusok nélkül viszont nincs jó iskola.

A pedagógusképző intézmények tehát súlyos kihívás előtt állnak. Az átalakulás komoly szemléletváltást igényel, ezért valószínűleg hosszadalmas és fájdalmas folyamatnak néznek elébe a tanító- és tanárképző karok vezetői és oktatói.

Az idő viszont vészesen fogy, hiszen az elképzelések szerint a „reform” már 2018 szeptemberében indulna az alapszintű első évfolyamaiban.

Mi az, amit már az elkövetkező (2017/18-as) tanévtől be lehetne/kelne vezetni a pedagógiai karokon?

a) Ki kell dolgozni és már a következő tanévtől alkalmazni kellene egy olyan felvételi kritériumrendszert (szűrőt), amelyen keresztül csak a tanári hivatás iránt komolyan érdeklődő és elhivatott diákok jutnak át.

A felsőoktatási intézmények alulfizetésű közismert. A pénzforrás meghatározó részét az államtól kapott fejpénz (normatíva) jelenti. Minél több diák, annál több pénz. Ezt a gondolkodásmódot követve a tanító- és tanárképző karok tulajdonképpen minden érdeklődőt felvesznek.

Szlovákiában évente kb. 6 000 diák kezd el tanulmányait a tanító- és tanárképző karokon. A hasonló lélekszámú Finnországban ennek egyharmada, kb. 2 000 hallgató.

A túlméretezett létszámnak a főiskolák/egyetemek képtelenek jó minőségű és gazdaságos oktatást biztosítani. Arról nem is szólva, hogy a felvett hallgatók egy részének semmi affinitása sincs a tanári pálya iránt, és nem rendelkeznek olyan kompetenciákkal sem, amelyekre a tanárképzés során építeni lehetne. Ennek aztán egyenes következménye, hogy az egyetem elvégzése után sok a pályaelhagyó (néhány kimutatások szerint a végzősök 70%-a), tehát a pedagógusképzésbe fektetett erőforrások jó része nem a közoktatásban hasznosul.

b) El kell érni, hogy a tanító- és tanárképző karok oktatói óvodai, ill. alap- vagy középiskolai gyakorlattal is rendelkezzenek.

A főiskolák/egyetemek oktatói számára feltétlenül szükséges lenne a közoktatásban szerzett tapasztalat, mert hogyan tudja felkészíteni a hallgatót az óvodai, alap- vagy középiskolai tevékenységre, ha azt sohasem gyakorolta? Tribus, vezetéselméleti szakember is úgy fogalmaz, hogy „Nem irányíthatja azt, amihez nem ért. Nem értheti azt, amit sohasem csinált.”

A legegyszerűbb megoldás talán az lehetne, ha a közoktatási gyakorlattal

nem rendelkező oktatók heti egy-két tanítási órát vállalnának pl. a főiskola/egyetem gyakorló iskolájában.

c) Meg kell erősíteni és hatékonyabbá kell tenni a tanító- és tanárképző karok hallgatóinak pedagógiai gyakorlatát.

Ki kell dolgozni a pedagógiai gyakorlatok hatékonyabb rendszerét. Ennek talán legegyszerűbb módja, ha a magyarországi tanítóképző főiskolákról beszerezünk a pedagógiai gyakorlatok kézikönyvét (minden tanítóképző főiskola rendelkezik saját maga által összeállított kézikönyvvel), és azt saját elképzeléseink szerint alakítjuk, módosítjuk.

A pedagógiai gyakorlatok egy része megvalósítható „házon belül” is, szemináriumokon és kiscsoportos foglalkozások keretében, ahol a hallgatók társaik segítségével gyakorolhatják az alapvető pedagógiai készségeket. A gyakorló iskolákban folyó pedagógiai gyakorlatok megszervezésével akár egykori alap- vagy középiskolai vezetőt (volt igazgatót, igazgató helyettesét) is meg lehet bízni, aki tökéletesen ismeri a közoktatási intézmények működését, esetleg jelenlegi vezetőit és pedagógusait is.

A gyakorló iskolák oktatóival rendszeresen kommunikálni kell. Tisztázni kell az elvárásokat, és fel kell őket készíteni az elvárások teljesítésére. És nem utolsó sorban meg kell őket fizetni.

A pedagógiai gyakorlatok finanszírozására a minisztérium jelenleg is biztosít egy szűkös keretet, amelyet viszont más forrásokból (pl. magyarországi támogatásokból) ki lehet egészíteni.

A felvázolt elképzelések összhangban vannak az Oktatás és Nevelés Fejlesztésének Nemzeti Programjával, és megvalósításukhoz csak akarat és jó szándék kell!

Úgy gondoljuk, hogy ezek a lépések hozzájárulhatnak a felvidéki magyar pedagógusképzés minőségének javításához.